

Latvijā bioloģiski audzētas cūkgaļas tirgus iespēju izpēte

Ziņojums - starprezultāts

projektā “Latvijas cūkkopības ilgtspējīga attīstība uz antibiotiku
brīvas un bioloģiskas saimniekošanas pamatiem”

Nr.19-00-A01612-000003

2020.gada oktobris

Saīsinājumi	Error! Bookmark not defined.
Ievads.....	3
1. Pētījuma pieeja un informācijas avoti.....	4
1.1. Pētījumā izmantotie dati	4
1.2. Pētījuma pieeja	Error! Bookmark not defined.
2. Latvijā bioloģiski audzētas cūkgaļas piedāvājuma raksturojums	6
2.1. Cūkgaļas Ražošanas apjoms un struktūra Latvijā.....	6
2.2. Bioloģiski audzētas cūkgaļas ražošanas novērtējums	7
2.3. Bioloģiski audzētas cūkgaļas izplatīšanas kanāli	7
3. Bioloģiski audzētas cūkgaļas pieprasījuma raksturojums Latvijā	8
3.1. Cūkgaļas patēriņš Latvijā.....	8
3.2. Bioloģiski audzētas cūkgaļas pieprasījums un to ietekmējošie faktori	8
3.3. Bioloģiski audzētas cūkgaļas tirgus potenciāls latvijā	10
4. Bioloģiski audzētas cūkgaļas cenu analīze, balstoties uz ES valstu pieredzi	12
4.1. Bioloģiski audzētas cūkgaļas ražošana un tirdzniecība ES	12
4.2. Bioloģiski Audzētas cūkgaļas patēriņa attīstība ES.....	14
4.3. Bioloģiski audzētas cūkgaļas cenu dinamika un tendences.....	15
5. Kopsavilkums.....	17
Informācijas avotu saraksts:.....	18

IEVADS

Šis ziņojums ir tapis projekta "Latvijas cūkkopības ilgtspējīga attīstība uz antibiotiku brīvas un bioloģiskas saimniekošanas pamatiem", 4.aktivitātes "Bioloģiski audzētas cūkgaļas virzība tirgū" ietvarā.

Projekts radīs Latvijas apstākļiem jaunu pieeju kompleksai konkurētspējīgākai cūku audzēšanai bioloģiskajā saimniekošanas sistēmā – izmantojot efektīvākus sabalansētu lopbarības receptūru risinājumus no Latvijā pieejamām bioloģiskajām izejvielām, izmantojot tajā skaitā izmantojot no konvencionālās cūkkopības aizgūtās receptūras veidošanas metodes, piemērotas ganāmpulka veterināri medicīniskās aprūpes metodes un virzot ražošanu ar mazumtirdzniecības pārdošanas tīkliem, saskaņota standarta produkcijas iegūšanai, bet ražošanas procesu vadībai fermā attīstīt kompleksu datorizētu rīku. Projekta mērķis ir sekmēt Latvijā ilgtspējīgas, kopējā ES gaļas tirgū konkurētspējīgas cūkkopības attīstību, kas balstīta uz Latvijā inovatīvām metodēm – no antibiotikām brīvu cūku audzēšanas sistēmu, cūku audzēšanu bioloģiskajā saimniekošanas sistēmā ar atbilstīgu nozares gala produktu virzību tirgū un datorizētu fermas vadības rīku, kas salāgots ar selekcijas datu uzskaites sistēmu.

Projekta īstenošanas rezultātā lauksaimniekiem tiks piedāvātas:

- 1) bioloģiskajā un konvencionālajā saimniekošanas sistēmā aprobētas rekomendācijas antibiotiku brīvas cūku audzēšanas sistēmas ieviešanai cūkkopības saimniecībās;
- 2) selekcijas kritēriju formula bioloģiski audzētām cūkām, kas izstrādāta, pamatojoties uz bioloģiskajai cūku audzēšanas modelim piemērotākās ģenētikas izpēti, un Latvijā audzēto cūku šķirņu izvērtējumu;
- 3) bioloģiskajai cūkkopībai piemērotas medicīniskās aprūpes metodes;
- 4) izmēģinājumos aprobētas efektīvākās barošanas receptūras bioloģiskajai saimniekošanas sistēmai no Latvijas tirgū pieejamajiem bioloģiski sertificētiem barības līdzekļiem pilnvērtīgai, barības vielu sabalansētai cūku ēdināšanai;
- 5) pasākumu komplekss bioloģiski audzētas cūkgaļas virzīšanai tirgū, tajā skaitā tirgus perspektīvas novērtējums, ar pārstrādes sektoru saskaņoti produkcijas standarti un koncepts paaugstinātas labturības apstākļos audzētas cūkgaļas virzībai tirgū;
- 6) datorizēts cūkkopības fermas ražošanas vadības rīks, kas salāgots ar selekcijas datu sistēmu SELEKSS C-TS.

Projekta ietvarā trīs gadu laikā tiek īstenoti savstarpēji saistīti pētījumi un cūku barošanas eksperimenti. Aktivitātes "Bioloģiski audzētas cūkgaļas virzība tirgū" mērķis ir paaugstinātas labturības apstākļos audzēto cūku ražošanas ekonomiskā izdevīguma salīdzinošais vērtējums un rekomendācijas virzībai tirgū, aptverot ražošanas izmaksu un tirgus ieguvumu aspektus.

Šajā ziņojumā analizēta Latvijā bioloģiski audzētas cūkgaļas tirgus iespējas: balstoties uz publiski pieejamiem datiem un analītiskām publikācijām par bioloģiskās cūkgaļas tirgus tendencēm Vācijā (šobrīd pozicionējas kā valsts Eiropā ar lielāko bioloģiski audzētas cūkgaļas noieta tirgu) un Dānijā (šobrīd pozicionējas kā viena no lielākajām bioloģiskās cūkgaļas eksportētājām Eiropā) analizēta bioloģiski audzētas cūkgaļas cenu attīstība, salīdzinājumā ar konvencionāli audzētas un tirgus plaši pieejamas cūkgaļas cenu izmaiņām, ekstrapolējot iegūtos rezultātus uz situāciju Latvijā. Tā kā bioloģiski audzētas cūkgaļas piedāvājums Latvijā ir ierobežots, vietējā tirgus potenciāla (esošā pieprasījuma un tirgus apjoma) novērtēšanai īstenota iedzīvotāju aptauja, kas ir unikāls šī ziņojuma informācijas avots.

Ziņojums-starprezultāts izstrādāts laika posmā no 2020.gada marta līdz 2020.gada oktobrim un ir pirmā daļa no pētījuma par paaugstinātas labturības apstākļos ražotas cūkgaļas virzību tirgū. Projekta īstenošanas gaitā ziņojumu paredzēts papildināt ar rekomendācijām par nepieciešamo pasākumu kompleksu iespējami veiksmīgai tirgus apguvei.

1. PĒTĪJUMA PIEEJA UN INFORMĀCIJAS AVOTI

1.1. PĒTĪJUMĀ IZMANTOTIE DATI

Pētījumā izmantoti statistikas dati no Centrālās statistikas pārvaldes (CSP), Lauksaimniecības datu centra (LDC), Zemkopības ministrijas (ZM), Eurostat un DG Agri, kā arī statistikas datu apkopojumi par cūkkopību un bioloģisko lauksaimniecību Dānijā un Vācijā, ko papildina arī starptautiskais FIBL & IFOAM ziņojums par bioloģisko lauksaimniecību pasaulē (The World of Organic Agriculture, Statistics & Emerging Trends 2020).

Informācija par bioloģiskās cūkgaļas cenām Dānijā iegūta no lielākās kautuves *Friland* gada pārskatiem un iknedēļas cenu ziņojuma uzņēmuma mājas lapā. Vācijā bioloģiskās cenas apkopotas no DBV-Öko-Reports ikmēneša ziņojumiem.

Bioloģiski audzētas cūkgaļas tirgus pieprasījuma un potenciāla analīzei Latvijā īstenota iedzīvotāju aptauja.

1.1.1. IEDZĪVOTĀJU APTAUJA PAR BIOLOĢISKĀS CŪKGAĻAS PIEPRASĪJUMU LATVIJĀ

Pētījuma ietvaros 2020.gada septembrī īstenota Latvijas iedzīvotāju aptauja (turpmāk – Aptauja), kuras rezultāti ir unikāls šī pētījuma informācijas avots.

Aptaujas mērķis iegūt tirgorientētu informāciju, kas ļautu analizēt bioloģiski audzētas cūkgaļas pieprasījumu un tirgus potenciālu Latvijā. Aptaujas veidlapā ietverti jautājumi par māsaimniecību paradumiem cūkgaļas patēriņā, par faktoriem, kas ietekmē izvēli. Aptaujas veidlapa pievienota pētījuma atskaitei kā 1. pielikums un aptaujas rezultātu kopsavilkums kā 2.pielikums.

Aptauja tika īstenota elektroniski, piesaistot kompānijas SIA “SolidData” profesionālo pakalpojumu kvantitatīvas aptaujas tehniskās norises nodrošināšanai. Aptaujā iegūtas 1010 respondentu atbildes. SIA “SolidData” nodrošina, ka aptaujas rezultāti reprezentē Latvijas iedzīvotāju viedokli, kā arī dati ir reprezentatīvi analizējumi reģionālā griezumā (Rīga, Pierīgas reģions un pārējā Latvija).

1.1. tabula. Aptaujas respondentu vispārējs raksturojums

Rādītājs	Respondenti	
	personas	%
Reģions		
- Rīga	349	34%
- Pierīgas reģions	128	13%
- Pārējā Latvija	533	53%
Ienākumi māsaimniecībā uz cilvēku mēnesī		
- līdz 250 EUR	82	8%
- 251 – 400 EUR	170	17%
- 401 – 700 EUR	264	26%
- 701 – 1500 EUR	230	23%
- virs 1500 EUR	67	7%
- nezinu/ nevēlos atbildēt	197	20%
Cilvēku skaits māsaimniecībā		
- vidēji uz māsaimniecību 2.92	X	X
- 1	105	10%
- 2 - 4	787	78%
- 5 - 10	117	12%
- > 10	1	0.1%

Avots: Aptaujas dati

Metodoloģiski aptauja pieskaitāma ģenerālkopas novērošanai, tās īstenošanā, cik iespējams ekonomisku pētījumu ietvaros, ievēroti izlases metodes principi. Iegūto aptaujas rezultātu pārstāvniecības rādītāji, kā arī sasniegto atbilžu skaitliskais apjoms, ļauj aptaujas rezultātus izmantot pilnvērtīgi tirgus izpētē, vispārēja priekšstata par ģenerālkopu gūšanai. Visur, kur tas bijis saistoši, aptauja norādīta kā informācijas avots. Novērojumu un secinājumu sagatavošanai, aptaujas dati analizēti gan pastāvīgi, gan savstarpējās sakarībās, gan kopskatā ar statistikas datiem.

2. LATVIJĀ BIOLOĢISKI AUDZĒTAS CŪKGAĻAS PIEDĀVĀJUMA RAKSTUROJUMS

2.1. CŪKGAĻAS RAŽOŠANAS APJOMS UN STRUKTŪRA LATVIJĀ

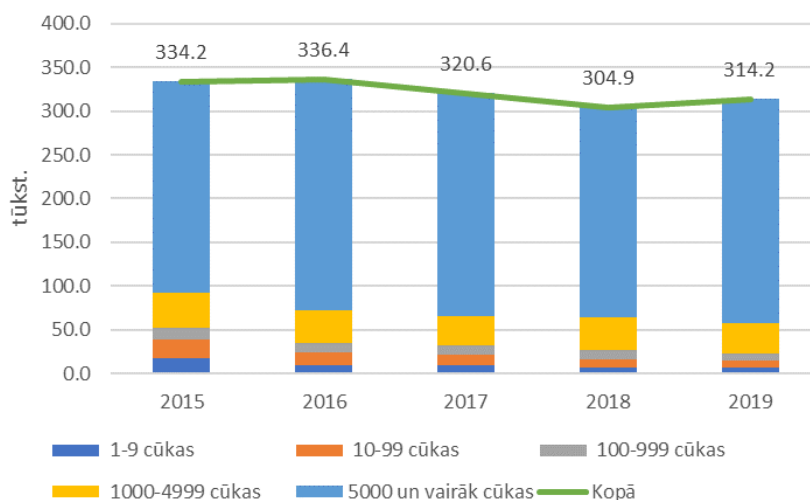
Latvijā kopējais cūku skaits 2019.gadā veidoja 314.2 tūkst., un nozarē darbojās 2 772 saimniecības. Kopējais cūkgaļas ražošanas apjoms 2019.gadā sasniedza 40 682 t, kas ir otrs lielākais daudzums kopš 2000.gada (vēl vairāk cūkgaļas tikai saražots 2008.gadā - 40 733 t).

2.1. tabula. Cūkgaļas ražošanas galvenie rādītāji Latvijā 2015.-2019.gadā

Rādītājs	2015	2016	2017	2018	2019
cūku skaits gada beigās, tūkst.	334.2	336.4	320.6	304.9	314.2
saimniecību skaits, tūkst.	6.3	4.4	4.3	3.2	2.8
nokauto cūku skaits, tūkst.	369.4	390.4	427.4	458.4	472.4
saražota cūkgaļa, tūkst.t	35.9	36.4	38.1	38.9	40.7

Avots: CSP dati

Aptuveni 82% cūku koncentrēts saimniecību grupā ar 5000 un vairāk dzīvniekiem (šajā grupā 2019.gadā darbojās 15 saimniecības), un cūku skaita ilgtermiņa tendence šajās saimniecībās bijusi pieaugoša atšķirībā no pārējām saimniecību grupām, kur cūku skaits pastāvīgi samazinājies. Lielāko daļu (87%) no saimniecību skaita veido saimniecības ar cūku skaitu līdz 10 dzīvniekiem, bet cūku īpatsvars šajās saimniecībās ir tikai 2% no kopējā cūku skaita valstī.

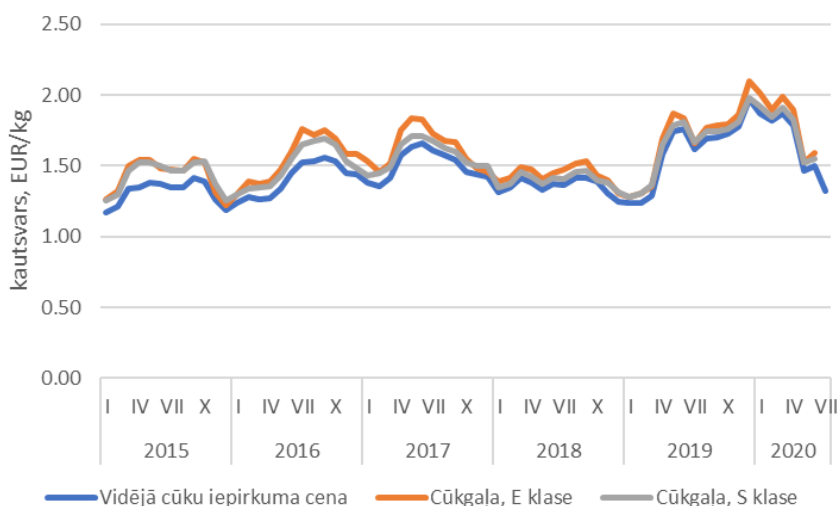

Avots: CSP dati

2.1.attēls. Cūku skaits pa grupām Latvijā 2015.-2019.gadā

Aptuveni 42% no kopējā cūku skaita 2019.gadā bija nobarojamās cūkas, 28% - sivēni 20-50 kg, 19% - sivēni līdz 20 kg, bet sivēnmāšu īpatsvars veidoja 7%.

Kopumā kautuvēs Latvijā 2019.gadā tika nokautas 472.4 tūkst. cūkas, iegūstot 38.5 tūkst.t cūkgaļas, no tā 79% gadījumu cūkas iepirktas, bet 7% - izmantots kautuves pakalpojums (pārējos gadījumos kautuvēs nokautas pašu audzētas cūkas).

Avots: CSP, DG Agri dati

2.2.attēls. Cūkgaļas cenas Latvijā 2015.-2019.gadā

Vidējā cūku iepirkuma cena 2019.gadā sasniedza 1 609 EUR/t par kautsvaru, kas bija ievērojami augstāks līmenis, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, savukārt 2020.gada jūlijā tā bija samazinājusies līdz 1 325 EUR/t. Latvijā S klases cūkgaļa ir bijusi nedaudz lētāka kā E klases cūkgaļa, kas ir pretstatā vidēji ES vērojamai tendencei (S klases cūkgaļas cena bijusi vienāda vai minimāli augstāka).

2.2. BIOLOĢISKI AUDZĒTAS CŪKGAĻAS RAŽOŠANAS NOVĒRTĒJUMS

Latvijā 2019.gada beigās bija reģistrētas 1 925 bioloģiskās cūkas, tajā skaitā 1 111 nobarojamās cūkas un 261 sivēnmāte. Kopumā bioloģisko cūku skaitam bijusi samazinājuma tendence. Kopējais saražotais visu veidu gaļas (t.sk., liellopi, aitas, cūkas) apjoms bioloģiskajās saimniecībās 2019.gadā veidoja 1 283 tonnas. Pieejamie LDC dati liecina, ka 2018.gadā saražotas gandrīz 50 t bioloģiskās cūkgaļas, līdzīgs iegūtais apjoms novērtēts arī 2019.gadā.

2.2. tabula. Bioloģiskās cūkgaļas ražošanas galvenie rādītāji Latvijā 2015.-2019.gadā

Rādītājs	2015	2016	2017	2018	2019
bioloģiskās cūkas, tūkst.	2.84	2.87	2.57	1.85	1.93
bioloģiskā cūkgaļa*, tūkst.t	0.11	0.05	0.07	0.05	0.05

*2019.gadā novērtējums, balstoties uz ZM datiem

Avots: Eurostat, LDC, ZM dati

Nemot vērā pieejamos statistikas datus un novērtējumu, bioloģisko cūku īpatsvars šobrīd veido 0.6% no kopējā cūku skaita valstī (2015.gadā – 0.85%), savukārt bioloģiskā cūkgaļa – tikai ap 0.13% no kopējā saražotā cūkgaļas daudzuma.

2.3. BIOLOĢISKI AUDZĒTAS CŪKGAĻAS IZPLATĪŠANAS KANĀLI

Sadaļu paredzēts attīstīt, izstrādājot rekomendācijas bioloģiskās cūkgaļas virzīšanai tirgū.

3. BIOLOĢISKI AUDZĒTAS CŪKGAĻAS PIEPRASĪJUMA RAKSTUROJUMS LATVIJĀ

3.1. CŪKGAĻAS PATĒRIŅŠ LATVIJĀ

Saskaņā ar cūkgaļas bilanci, kopējais patērētās cūkgaļas un tās produktu (kas pārrēķināti gaļā) apjoms Latvijā 2019.gadā veidoja 76.3 tūkst.t, kas ir 39.9 kg uz vienu iedzīvotāju. Liela daļa no patērētās cūkgaļas un tās produktu tiek importēti – 2019.gadā importa daudzums par 16% pārsniedza vietējās ražošanas apjomu.

3.1. tabula. Cūkgaļas balance Latvijā 2015.-2019.gadā

Rādītājs	2015	2016	2017	2018	2019
Saražotā gaļa, tūkst.	35.9	36.4	38.0	38.9	40.7
Imports (ieskaitot gaļas produktus, kas pārrēķināti gaļā), tūkst.t	47.9	53.1	53.5	53.5	47.1
Kopā resursi (pārrēķinot gaļā), tūkst.t	83.8	89.5	91.5	92.3	87.8
Eksports (ieskaitot gaļas produktus, kas pārrēķināti gaļā, bet bez dzīvniekiem), tūkst.t	8.0	9.3	10.6	9.6	11.5
Patērētā gaļa un tās produkti (pārrēķinot gaļā), tūkst.t	75.8	80.2	80.9	82.7	76.3
- kg uz vienu iedzīvotāju	38.3	40.9	41.7	42.9	39.9

Avots: CSP dati

Savukārt, ja vērtē tikai cūkgaļas patēriņu (bez gaļas produktiem un bez patēriņa ēdināšanas uzņēmumos), tas vidēji Latvijā bija 16.4 kg uz iedzīvotāju. Cūkgaļa ir populārākā izvēle starp gaļas veidiem Latvijā. Cūkgaļu vairāk patērē laukos, kur uzturā tiek lietota arī pašu saražotā produkcija. Ņemot vērā, ka šis ir vidējais rādītājs, tas ietver sevī mājsaimniecības, kas gaļu nepatērē vispār, vidējais patēriņš mājsaimniecībās, kas uztura lieto cūkgaļu, ir augstāks. Aptaujas dati liecina, ka gandrīz 60% aptaujāto mājsaimniecību mēnesī patērē 1 līdz 5 kg cūkgaļas, bet 21% mājsaimniecību cūkgaļas patēriņš ir augstāks.

3.2. tabula. Cūkgaļas patēriņš Latvijā 2015.-2019.gadā

Rādītājs	2015	2017	2019
Cūkgaļas patēriņš kopā, kg/iedz.	18.26	19.07	16.40
pilsētās	16.57	16.73	14.24
laukos	21.81	24.00	21.08

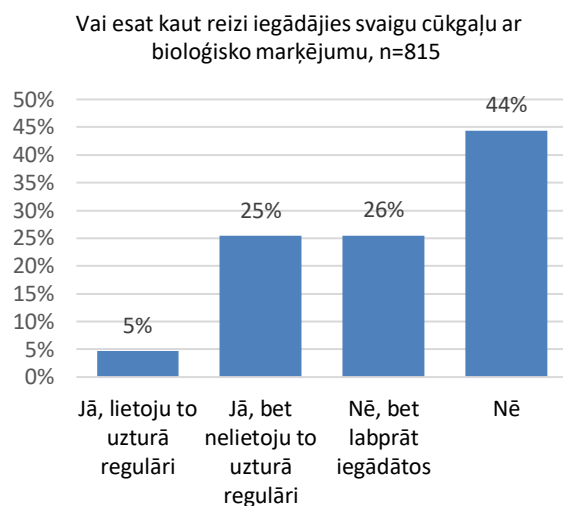
Avots: CSP dati

Ilgttermiņa tendence norāda uz cūkgaļas patēriņa samazinājumu - salīdzinājumā ar 2010.gadu cūkgaļas patēriņš ir krities par 22%. DG Agri vidēja termiņa prognozes, kas publicētas 2019.gada beigās¹, liecina, ka 2030.gadā sagaidāmais cūkgaļas patēriņš uz iedzīvotāju vidēji ES valstīs varētu būt par 5% mazāks, tajā skaitā ES-13 valstīs samazināties par 4%.

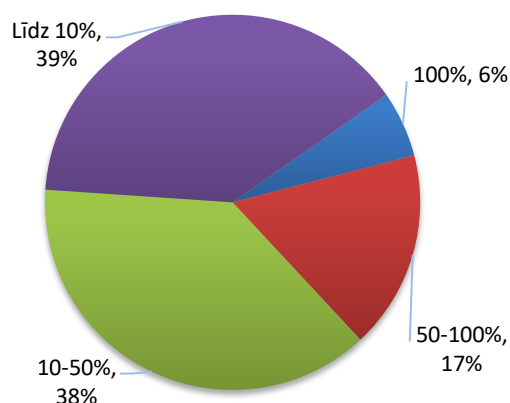
3.2. BIOLOĢISKI AUDZĒTAS CŪKGAĻAS PIEPRASĪJUMA RAKSTUROJUMS

Ņemot vērā nelielo bioloģiski audzētas cūkgaļas apjomu un pieejamību Latvijā, vidējais bioloģiskās cūkgaļas patēriņš Latvijā vērtējams kā niecīgs. Vienlaikus aptaujas dati liecina, ka jau šobrīd ir mājsaimniecības (23% no respondentiem, kas atbildējuši, ka uzturā lieto svaigu bioloģisko cūkgaļu), kurās bioloģiskās cūkgaļas patēriņš veido vairāk nekā pusi (50-100%) no kopējā cūkgaļas patēriņa (3.1.attēls). Vidējais svaigas bioloģiski audzētas cūkgaļas patēriņš šajās mājsaimniecībās saskaņā ar aptaujas datiem vērtējums 1.15kg mēnesī uz vienu mājsaimniecību.

¹ https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/facts-and-figures/markets/outlook/medium-term_en

Kādu daļu no kopējā cūkgaļas patēriņa Jūsu mājāsaimniecībā veido bioloģiskā cūkgaļa, n=245

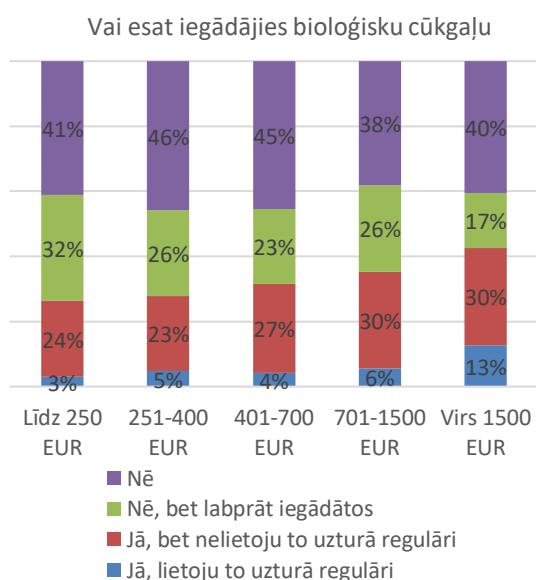

Avots: Aptaujas dati

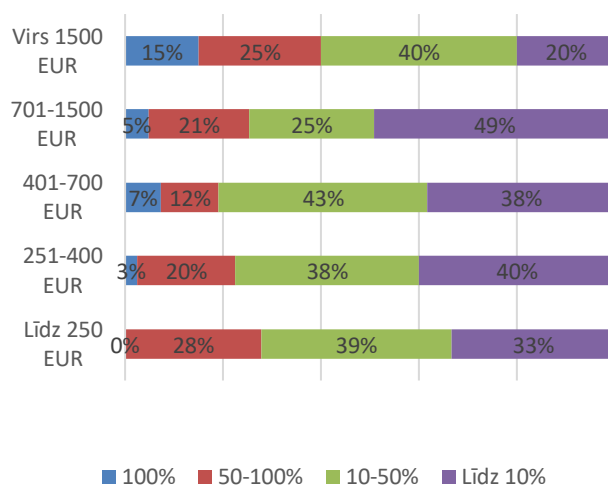
3.1.attēls. Svaigas bioloģiskās cūkgaļas pieprasījuma raksturojums Latvijā, 2020.gadā

Analizējot bioloģiskās cūkgaļas pieprasījumu, pieņemts, ka esošo tirgus apjomu veido mājāsaimniecības, kuras līdz šim kaut reizi iegādājušās cūkgaļu ar bioloģisko marķējumu, savukārt nākotnes tirgus potenciāls ir augstāks, jo papildus esošajām mājāsaimniecībām 26% respondentu norādījuši, ka labprāt ieviestu savā patēriņā bioloģiski audzētu cūkgaļu.

Analizējot šo informāciju reģionālā griezumā, nav vērojamas būtiskas atšķirības starp respondentu atbildēm Rīgā, Pierīgas reģionā vai pārējā Latvijas teritorijā, tomēr ārpus Rīgas un Pierīgas reģiona nedaudz lielāks īpatsvars ir mājāsaimniecību (respektīvi 19% Rīgā, 21% Pierīgas reģionā un 26% pārējā Latvijā), kuru uzturā bioloģiski audzēta cūkgaļa veido vairāk nekā pusi no kopējā svaigas cūkgaļas patēriņa. Tas varētu būt skaidrojams ar augstāku cūkgaļas pašpatēriņu Latvijas laukos.

Kādu daļu no kopējā cūkgaļas patēriņa Jūsu mājāsaimniecībā veido bioloģiska cūkgaļa

Avots: Aptaujas dati

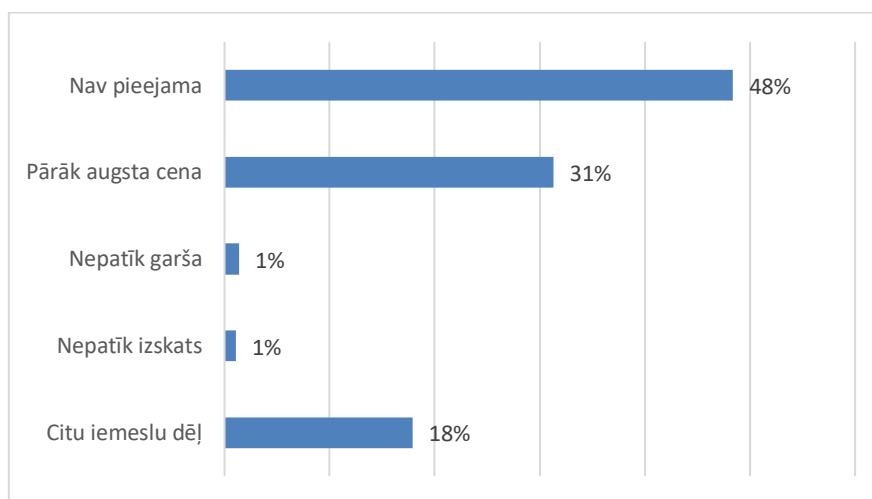
3.2.attēls. Bioloģiskās cūkgaļas pieprasījums sadalījumā pēc ienākumiem uz vienu cilvēku mājāsaimniecībā Latvijā, 2020.gadā

Analizējot svaigas bioloģiski audzētas cūkgaļas pieprasījumu sadalījumā pēc ienākumiem uz vienu cilvēku mājsaimniecībā, vērojamas atšķirības mājsaimniecībās ar dažādu ienākumu līmeni (3.2.attēls).

Saskaņā ar aptaujas rezultātiem esošais bioloģiski audzētas cūkgaļas pieprasījums biežāk novērojams mājsaimniecībās ar augstāku ienākumu līmeni uz vienu cilvēku, kā arī tās īpatsvars kopējā cūkgaļas patēriņā ir augstāks mājsaimniecībās ar augstāku ienākumu līmeni uz vienu cilvēku nekā mājsaimniecībās ar zemāku ienākumu līmeni: 40% mājsaimniecību ar ienākumu līmeni virs EUR 1500 uz cilvēku bioloģiskās cūkgaļas patēriņš veido vairāk kā pusi no kopējās cūkgaļas patēriņa, tostarp 15% šo mājsaimniecību tiek patērēta tikai bioloģiski audzēta cūkgaļa; savukārt mājsaimniecībās ar zemākiem ienākumiem uz vienu cilvēku augsts bioloģiskās cūkgaļas īpatsvars kopējā cūkgaļas patēriņā novērojams 17 – 28% mājsaimniecību, ar salīdzinoši zemu to mājsaimniecību skaitu, kurās bioloģiskā cūkgaļa veido 100% no cūkgaļas kopējā pieprasījuma.

Neraugoties uz šā brīža atšķirībām pieprasījumā pēc bioloģiski audzētas cūkgaļas, kas vērojamas mājsaimniecībās ar dažādu ienākumu līmeni, 3.2.attēlā redzams, ka potenciālais pieprasījums pēc bioloģiskas cūkgaļas ir līdzīgs visās ienākumu grupās – no 55% līdz 62% mājsaimniecību jau šobrīd iegādājas bioloģiski audzētu cūkgaļu vai izrādījuši interesi par to.

Respondenti, kas atbildējuši, ka šobrīd neiegādājas bioloģiski audzētu cūkgaļu (n=643) kā biežākos iemeslus min šādu produktu augstāku cenu (31%), kā arī to, ka šāda cūkgaļa nav pieejama tirdzniecības vietās, kurās parasti šīs mājsaimniecības dalībnieki parasti iegādājas svaigu gaļu un tās produktus (48%) (3.3.attēls).

Avots: Aptaujas dati, n=634

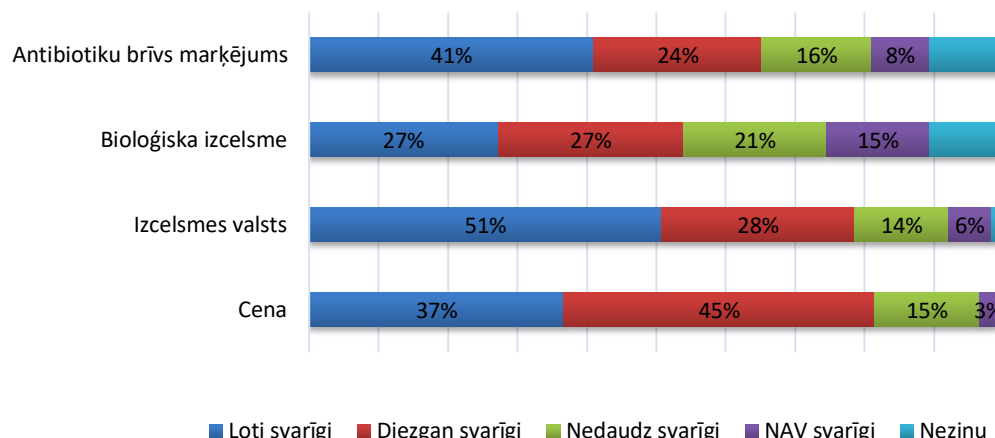
3.3.attēls. Populārākie faktori, kas attur no bioloģiskas cūkgaļas iegādes

Pie citiem iemesliem aptaujas dalībniekiem min, ka neko nav dzirdējuši par iespēju iegādāties bioloģiski audzētu cūkgaļu (vai par cūkgaļu ar bioloģisku marķējumu), kā arī, ka norādes par bioloģisku izcelsmi ir tikai mārketinga paņēmieni bez praktiska ieguvuma. Daži no respondentiem norāda, ka apmierina esošo produktu kvalitāte un neredz vajadzību pārmaksāt.

3.3. BIOLOĢISKI AUDZĒTAS CŪKGAĻAS TIRGUS POTENCIĀLS LATVIJĀ

Kopumā aptaujas rezultāti apliecina, ka Latvijā pastāv pieprasījums pēc bioloģiski audzētas cūkgaļas un tirgus potenciālu šajā jomā iespējams kāpināt.

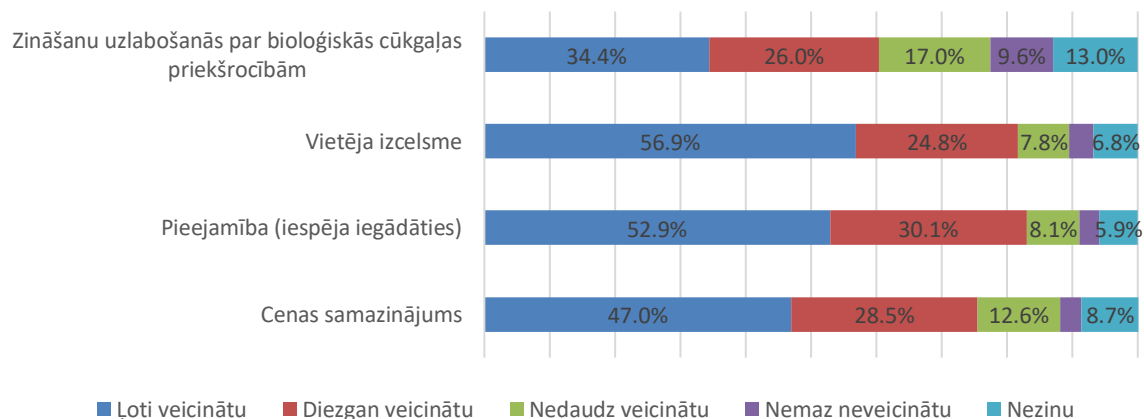
Lai gan kopumā, izvēloties cūkgaļu mājsaimniecības patēriņam kā visbūtiskākais izvēles faktors norādīts cena un produkta izcelsmes valsts, vairāk nekā puse no respondentiem norāda, ka viņiem svarīga ir arī cūkgaļas audzēšanā izvēlēta stratēģija – bioloģiska saimniekošanas sistēma vai antibiotiku brīva saimniekošanas sistēma.

Avots: Aptaujas dati, n=815

3.4.attēls. Faktori, kas svarīgi, izvēloties svaigu cūkgaļu patēriņam

Analizējot respondentu norādītos faktorus, kas varētu veicināt bioloģiskas cūkgaļas pieprasījuma pieaugumu (3.5.attēls), var secināt, ka tirgus potenciāla paaugstināšanai ir nepieciešams uzlabot bioloģiskās cūkgaļas pieejamību patērētājiem ērtās iegādes vietās: 83% no respondentiem, kas lieto cūkgaļu uzturā, norādījuši, ka bioloģiskas cūkgaļas pieejamības uzlabošanās ļoti vai lielā mērā varētu veicināt šo mājāsaimniecību preferenču maiņu par labu bioloģiski audzētas cūkgaļas patēriņam. Populārākās vietas, kur patērētāji izvēlas iegādāties svaigu cūkgaļu ir lielveikals (39%), specializēti gaļas veikali (24%) , kā arī tirgus (23% respondentu). Potenciālajiem patērētājiem būtisks faktors ir arī bioloģiskās cūkgaļas izcelsme (informācija par to, ka produktam ir vietēja izcelsme ir ļoti vai diezgan svarīga kā izvēles faktors 80% respondentu, kas uzturā lieto cūkgaļu), kā arī svarīgs virziens bioloģiskās cūkgaļas tirgus potenciāla veidošanā ir patērētāju informēšana par bioloģiski audzētas cūkgaļas priekšrocībām.

Avots: Aptaujas dati, n=815

3.5.attēls. Faktori, kas varētu veicināt svaigas bioloģiskās cūkgaļas iegādi Jūsu mājāsaimniecībā

Lai gan 75% no respondentiem, kas uzturā lieto cūkgaļu norādījuši, ka cenas samazinājums varētu veicināt bioloģiskas cūkgaļas pieprasījuma pieaugumu, kopumā pieprasījums pēc bioloģiskās cūkgaļas vērtējams kā neelastīgs atkarībā no cenas (vidējā elastība aprēķināta 0.59, kas nozīmē, ka samazinoties cenai par 1%, pieprasījums pieaugtu par 0.59%).

Saskaņā ar aptaujas datiem bioloģiskās cūkgaļas un tās produktu tirgus potenciāls Latvijā novērtēts 0.67 – 5.1 tūkst. tonnas gadā, kas veido 1 – 6.7% no šā brīža cūkgaļas un tās produktu (pārreķināts gaļā) patēriņa apjoma.

4. BIOĻĢISKI AUDZĒTAS CŪKGAĻAS CENU ANALĪZE, BALSTOTIES UZ ES VALSTU PIEREDZI

4.1. BIOĻĢISKI AUDZĒTAS CŪKGAĻAS RAŽOŠANA UN TIRDZNIECĪBA ES

Dati par 2018.gadu (kad pieejama informācija par visām ES dalībvalstīm) rāda, ka kopumā ES-27 dalībvalstīs bioloģiski tika audzētas 1.32 milj. cūkas, 37% no tām bija Dānijā, 24% Francijā un 14% Vācijā. Bioloģisko cūku īpatsvars kopējā ES-27 cūku skaitā veidoja 0.9%, savukārt Dānijā tas sasniedza gandrīz 4%, Austrijā bija 2.7%, Zviedrijā 2.4% un Francijā 2.3%.

4.1. tabula. Bioloģiskās cūkgaļas ražošanas rādītāji ES valstīs 2018.gadā

Valstis	Bio cūku skaits, tūkst.	Bio cūku īpatsvars no kopējā ES-27 bio cūku skaita, %	Bio cūku īpatsvars no kopējā cūku skaitā valstī, %	Saražotā bio cūkgaļa*, tūkst.t
Dānija	488.9	36.9%	3.9%	11.01
Francija	317.9	24.0%	2.3%	14.84
Vācija	185.4	14.0%	0.7%	29.90
Nīderlande	93.2	7.0%	0.8%	8.65
Austrija	74.6	5.6%	2.7%	n.d.
Itālija	59.6	4.5%	0.7%	n.d.
Zviedrija	33.6	2.5%	2.4%	5.54
Spānija	20.2	1.5%	0.1%	1.94
Beļģija	17.4	1.3%	0.3%	1.30
Somija	4.9	0.4%	0.5%	0.74
Grieķija	4.7	0.4%	0.7%	n.d.
Ungārija	4.5	0.3%	0.2%	n.d.
Polija	3.2	0.2%	0.0%	n.d.
Slovēnija	3.2	0.2%	1.2%	n.d.
Portugāle	2.9	0.2%	0.1%	0.00
Čehija	2.9	0.2%	0.2%	0.16
Horvātija	1.9	0.1%	0.2%	0.14
Latvija	1.8	0.1%	0.6%	0.05
Luksemburga	0.9	0.1%	1.1%	0.07
Īrija	0.6	0.0%	0.0%	n.d.
Slovākija	0.5	0.0%	0.1%	n.d.
Igaunija	0.5	0.0%	0.2%	0.04
Lietuva	0.1	0.0%	0.0%	n.d.
Bulgārija	0.0	0.0%	0.0%	0.00
Rumānija	0.0	0.0%	0.0%	n.d.
Kipra	0.0	0.0%	0.0%	n.d.
Malta	0.0	0.0%	0.0%	0.00
EU-27	1323.5	100%	0.9%	n.d.

*Dānijai 2019.gada dati

Avots: Eurostat, LDC dati, BÖLW² (cūkgaļa, Vācija)

Datu pieejamība par saražotās cūkgaļas daudzumu ES dalībvalstīs ir ierobežota. Pieejamie dati rāda, ka visvairāk bioloģiskās cūkgaļas tiek saražots Vācijā, kam seko Francija un Dānija, vērā ņemams cūkgaļas daudzums tiek iegūts arī Nīderlandē un Zviedrijā.

Dānija

Dānijā bioloģisko cūku skaits 2019.gadā jau bija tuvu 500 tūkst. (490.9 tūkst.), un tas veido 3.9% no kopējā cūku skaita valstī. Ja salīdzina ar 2015.gadu, cūku skaits palielinājies gandrīz divas reizes, vislielākais pieaugums bija vērojams 2017.-2018.gadā, kad katrā no gadiem tas palielinājās par aptuveni 30% (jeb vidēji

² BÖLW (2020), BRANCHEN REPORT 2020, Ökologische Lebensmittelwirtschaft

par 100 tūkst. cūkām katru gadu). Bioloģiskās cūkgaļas ražošanas apmērs Dānijā bija 11.0 tūkst.t (2019.gads), kas veidoja tikai 0.6% no kopējā saražotā cūkgaļas daudzuma valstī. Atšķirībā no cūku skaita, cūkgaļas ražošanas apjoms pēdējos gados nav būtiski pieaudzis. Vērtējot bioloģisko cūku ganāmpulku struktūru Dānijā, 3% no kopējā cūku skaita veido sivēnmātes, 47% ir nobarojamās cūkas (virs 50 kg), savukārt puse ir pārējās cūkas. Dānijas cūkkopībai kopumā ir raksturīgs liels atšķirto sivēnu (weaners) eksports, piemēram, 2019.gadā tika saražotas 16.9 milj. cūkas kaušanai (nokautas un eksportētas kaušanai), tāpat papildus eksportēti 14.9 milj. sivēni, galvenokārt uz Vāciju un Poliju³. Tāpēc viens no skaidrojumiem mazākam iegūtās bioloģiskās gaļas daudzumam varētu būt fakts, ka arī bioloģiskās cūkas tiek eksportētas dzīvas.

4.2. tabula. Bioloģiskās cūkgaļas ražošanas galvenie rādītāji Dānijā 2015.-2019.gadā

Rādītājs	2015	2016	2017	2018	2019
bioloģiskās cūkas, tūkst.	260.5	283.1	375.0	488.9	490.9
bioloģiskā cūkgaļa, tūkst.t	9.1*	11.3*	10.5*	n.d.	11.0

*Eurostat novērtējums

Avots: Eurostat dati

Friland, kas Dānijā nokauj ap 95% no visām bioloģiskajām cūkām⁴ un kas ir lielākais spēlētājs ES bioloģiskās gaļas tirgū⁵, savā 2018./2019.gada darbības pārskatā ziņo par 172.2 tūkst. nokautajām bioloģiskajām cūkām (2017./2018. – 163.6 tūkst.; 2016./2017. – 127.9 tūkst.; 2015./2016. – 123.4 tūkst.). Uzņēmums 29% no savas produkcijas pārdod Dānijas tirgū, savukārt galvenie eksporta tirgi ir Francija (35%), Vācija (23%), neliels apjoms tiek eksportēts arī uz Nīderlandi (6%) un pārējām valstīm (7%).

Dānijā 2018.gada sākumā aptuveni 200 tūkst. cūkas tika audzētas kā antibiotiku brīvās, un mērķis ir līdz 2021.gadam palielināt šādi audzētu cūku skaitu līdz 1.5 milj. (kopā valstī 2019.gadā nokāva 16.6 milj. cūku), nostiprinot Dānijas līderpozīciju antibiotiku brīvas cūkgaļas ražošanā. *Danish Crown*, kooperatīvs, absolūti lielākā kautuve Dānijā (kam 100% apmērā pieder arī *Friland*), kā arī pasaules lielākais gaļas eksportētājs, pirmos izmēģinājumus ar antibiotiku brīvo cūku audzēšanu uzsāka 2015.gadā⁶. Pēc vairāku gadu antibiotiku brīvās cūkgaļas eksporta, 2018.gada augustā *Danish Crown* sadarbībā ar *Salling Group* (Dānijas lielākā mazumtirdzniecības grupa), kam pieder *Netto* veikalu tīkls, sāka piedāvāt antibiotiku brīvo cūkgaļu arī Dānijas veikalos. Uzsākot šo iniciatīvu, tika uzsvērts, ka lai arī šādi audzētas cūkgaļas iepirkuma cena ir augstāka, tā patērētājiem tiks piedāvāta par tādu pašu cenu kā konvencionālā cūkgaļa, ko *Netto* veikalos plāno pilnībā aizstāt ar antibiotiku brīvo cūkgaļu⁷.

Vācija

Bioloģisko cūku skaits Vācijā 2019.gadā bija 182.7 tūkst., kas ir 0.7% no kopējā cūku skaita valstī. Pēdējos trīs gadus vērojams neliels bioloģisko cūku skaita samazinājums (kritums par 4%, salīdzinot ar 2015.gadu). Aptuveni 9% no bioloģisko cūku ganāmpulka ir sivēnmātes un vairāk kā puse ir nobarojamās cūkas. Dati par saražoto cūkgaļas daudzumu liecina, ka tas 2019.gadā sasniedzis 31 tūkst. t, kas savukārt ir 0.6% no kopējā cūkgaļas ražošanas apjoma valstī. Ar bioloģisko cūkgaļas ražošanu Vācijā 2016.gadā nodarbojās ap 1 500 saimniecību, kas kautuvēm gadā piegādāja 230-250 tūkst. bioloģiskās cūkas⁸.

4.3. tabula. Bioloģiskās cūkgaļas ražošanas galvenie rādītāji Vācijā 2015.-2019.gadā

Rādītājs	2015	2016	2017	2018	2019
----------	------	------	------	------	------

³ Danish Agriculture & Food Council (2020), Statistics 2019, pigmeat

⁴ <https://www.foodnavigator.com/Article/2015/11/13/Organic-pork-sees-Danish-growth#>

⁵ <https://www.organicdenmark.com/friland-as>

⁶ <https://www.foodnavigator.com/Article/2018/03/08/Denmark-sets-antibiotic-free-pig-target>

⁷ <https://www.danishcrown.com/news/new-kind-of-danish-crown-pork-for-sale-in-nearly-500-netto-stores-in-denmark/>

⁸ BÖLW (2020), BRANCHEN REPORT 2020, Ökologische Lebensmittelwirtschaft

bioloģiskās cūkas, tūkst.	190.5	196.1	193.3	185.4	182.7
bioloģiskā cūkgaļa, tūkst.t	19.8	22.5	25.7	29.9	31.0*

* AMI novērtējums⁹

Avots: Eurostat dati, BÖLW¹⁰

Vācijas pašnodrošinājuma līmenis ar bioloģisko cūkgaļu ir aptuveni 70%, pārējo Vācijas patēriņam nepieciešamo daudzumu nodrošina galvenokārt Nīderlande un Dānija, kur bioloģiskā cūkgaļa ir lētāka¹¹.

4.2. BIOLOĢISKI AUDZĒTAS CŪKGAĻAS PATĒRIŅA ATTĪSTĪBA ES

Kopējais bioloģiskās pārtikas tirgus apjoms ES valstīs tiek vērtēts ap 37.4 mljrd. EUR (2018.gadā), tajā skaitā lielākais tirgus pastāv Vācijā – 10.9 mljrd. EUR, kam seko Francija ar 9.1 mljrd. EUR, tāpat Itālija bioloģiskās pārtikas tirgus veido 3.5 mljrd. EUR, Zviedrijā – 2.3 mljrd. EUR un Spānijā – 1.9 mljrd. EUR. Laika posmā 2009.-2018.gads ES bioloģiskās pārtikas tirgus apjoms vairāk nekā dubultojies, tajā skaitā 2018.gadā fiksēts pieaugums 7.7% apmērā, bet Francijā pat 15.4%¹².

ES valstīs patērētāji bioloģiskās pārtikas iegādei gadā tērē vidēji 76 EUR, un šis rādītājs pēdējās desmitgades laikā ir divkārtšojies. Visvairāk līdzekļu bioloģiskās pārtikas iegādei tērē pircēji Dānijā – 321 EUR, tāpat Zviedrijā tie ir vidēji 231 EUR uz iedzīvotāju, Austrijā - 205 EUR, Francijā – 136 EUR un Vācijā – 132 EUR. Dānijā pastāv arī lielākais bioloģiskās pārtikas tirgus īpatsvars kopējā pārtikas tirgū – 11.5%, turklāt Dānija bija pirmā valsts pasaulē, kas pārsniedza 10% līmeni¹³. Starp līderēm bioloģiskā pārtikas noietā ir arī Zviedrija (9.6% no kopējā pārtikas tirgus apjoma). Vairāk nekā puse (51.4%) Dānijas patērētāju iegādājas bioloģisko pārtiku katru nedēļu¹⁴.

Saskaņā ar FiBL-AMI 2020.gada datu apkopojumu, Latvijā bioloģiskā pārtikas tirgus īpatsvars novērtēts 1.5% (2017.gadā), Lietuvā 1.0% un Igaunijā 2.7%, savukārt patērētāji bioloģiskās pārtikas iegādei tērē vidēji 6 EUR gadā Latvijā, 18 EUR Lietuvā, bet Igaunijā tie ir 32 EUR¹⁵.

Dati par bioloģiskās cūkgaļas patēriņu ES valstīs ir ierobežoti. Ja vērtē vidējo saražotās bioloģiskās cūkgaļas daudzumu uz iedzīvotāju valstīs, kurās pieejama informācija par bioloģiskās cūkgaļas ražošanu, tie ir tikai 0.17 kg. Arī vispārīgi vērtējot, bioloģisko pārtikas produktu struktūrā cūkgaļa nav populārāko produktu kopā.

Dānija

Bioloģiskās pārtikas tirgus apjoms Dānijā turpina palielināties – 2019.gadā tas pieauga par 9% (kopumā pieaugums par 86% kopš 2015.gada). Pārtikas veikalu un online veikalu bioloģisko pārdevumu apjoms 2019.gadā veidoja ap 1.9 mljrd. EUR, pārdevumi pārtikas pakalpojumu sniedzējiem – 348 milj. EUR, bet mazo veikalu un citu pārdevumu – aptuveni 81 milj. EUR. Gaļa un gaļas produkti veido ap 8% no kopējās bioloģiskās pārtikas apgrozījuma mazumtirdzniecības veikalos jeb aptuveni 149 milj. EUR, tajā skaitā cūkgaļa (neskaitot gaļas produktus) – 25 milj. EUR. Bioloģiskās cūkgaļas apgrozījums kopš 2015.gada palielinājies par 76%, tajā skaitā 2019.gadā fiksēts 5% pieaugums¹⁶.

⁹ Schaack (2020), The organic market in Germany - highlights 2019

¹⁰ BÖLW (2020), BRANCHEN REPORT 2020, Ökologische Lebensmittelwirtschaft

¹¹ Michael Böhm et al. (2019), Market Development of Organic Pork in Germany

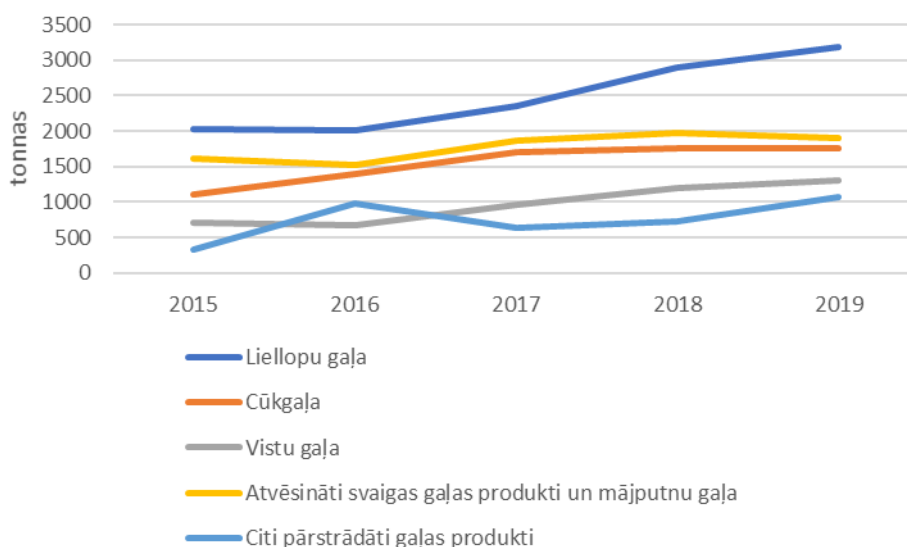
¹² FiBL & IFOAM (2020), The World of Organic Agriculture, Statistics & Emerging Trends 2020

¹³ FiBL & IFOAM (2020), The World of Organic Agriculture, Statistics & Emerging Trends 2020

¹⁴ <https://www.organicdenmark.com/facts-figures-about-danish-organics>

¹⁵ FiBL & IFOAM (2020), The World of Organic Agriculture, Statistics & Emerging Trends 2020

¹⁶ Statistics Denmark (2020), Organic Production and Trade

Avots: Statistics Denmark

4.1.attēls. Gaļas produktu pārdevumi veikalos Dānijā 2015.-2019.gadā

Kopējais bioloģiskās cūkgaļas patēriņš vietējā tirgū varētu būt aptuveni 3.3 tūkst.t (pieņemot, ka 70% no saražotā bioloģiskās cūkgaļas apjoma tiek eksportēti, bet gaļas imports Dānijā ir neliels), kas ir ap 0.6 kg gadā uz cilvēku. Ievērojot to, ka kopējais cūkgaļas vietējais tirgus Dānijā varētu veidot ap 190 tūkst.t (ņemot vērā cūkgaļas ražošanu un eksportu, kas ir ap 90%), bioloģiskā cūkgaļa vietējā patēriņā veido ap 1.8%. Savukārt bioloģiskās cūkgaļas (neieskaitot gaļas produktus) pārdevumu apjomi Dānijas veikalos 2019.gadā kopumā sasniedza 1 767 tonnas, salīdzinot ar 1 099 tonnām 2015.gadā (bet 429 tonnām 2010.gadā)¹⁷.

Vācija

Vācijā bioloģiskās pārtikas tirgus ar katru gadu turpina palielināties, 2019.gadā tas pieauga par 9.7% jeb no 10.9 mljrd.EUR līdz 12 mljrd.EUR (šajos rādītājos nav ietverta ēdināšana). Lielveikalu daļa bioloģiskās pārtikas tirgū veido gandrīz 60% un tas ir visstraujāk augošais sektors (+11.4% 2019.gadā), dabīgās pārtikas veikalu daļa bija gandrīz 27% ar 8.4% kāpumu, savukārt pārējie izplatīšanas kanāli (tajā skaitā online veikali) auguši par 5%. Bioloģiskās pārtikas īpatsvars kopējā pārtikas tirgū 2019.gadā veidoja 5.7%. Bioloģiskā gaļa (bez gaļas produktiem un mājputnu gaļas) veido 2.6% no kopējiem mājdomniecību gaļas pirkumiem 2019.gadā (viens no zemākajiem īpatsvaram pamatproduktu starpā), un tās pārdošanas daudzums 2019.gadā palielinājies par gandrīz 15%¹⁸. Vienlaikus jāatzīmē, ka arvien populārāka Vācijā kļūst gaļas aizvietošana ar augkopības alternatīvām, no kuriem 44.4% ir bioloģiskās lauksaimniecības izcelsmes¹⁹.

Ievērojot bioloģiskās cūkgaļas ražošanas apjomu un pašnodrošinājuma līmeni Vācijā, valstī kopumā patērē ap 44 tūkst.t, kas ir aptuveni 1% no kopējā cūkgaļas patēriņa. Bioloģiskās cūkgaļas patēriņš uz vienu iedzīvotāju līdz ar to veido ap 0.5 kg.

4.3. BIOLOĢISKI AUDZĒTAS CŪKGAĻAS CENU DINAMIKA UN TENDENCES

Dānija

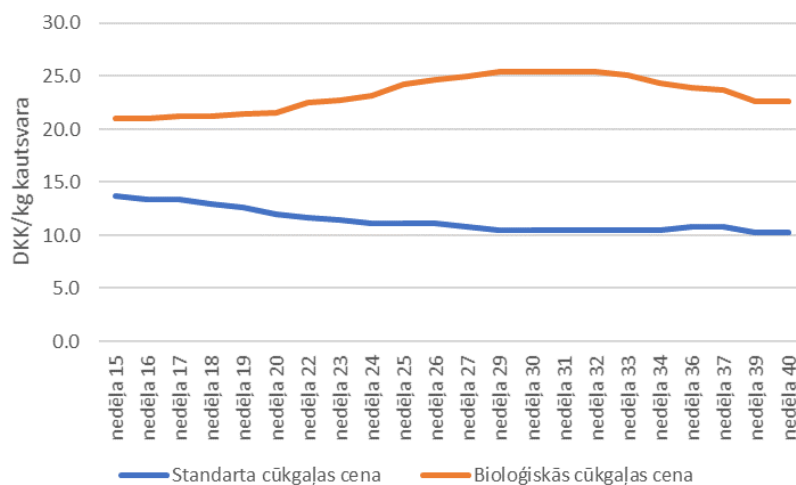
Dānijā bioloģiskās cūkgaļas ražotāju cena par kautsvaru, ko maksā *Friland*, veidojas no sekojošiem elementiem: *Danish Crown* standarta konvencionālās cūkgaļas iepirkuma cenas (*Danish Crown* listing price);

¹⁷ Statistics Denmark (2020), Organic Production and Trade

¹⁸ Schaack (2020), The organic market in Germany - highlights 2019

¹⁹ BÖLW (2020), BRANCHEN REPORT 2020, Ökologische Lebensmittelwirtschaft

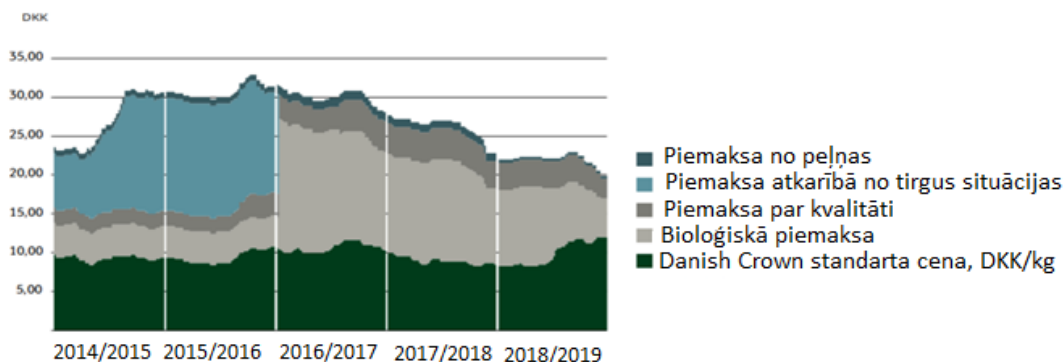
bioloģiskās piemaksas (kautsvars 60-104.9 kg); un piemaksas par kvalitāti (tiek maksāta, ja kautsvars 75.0-94.9 kg un liesā gaļa vismaz 56.5%²⁰).

Avots: *Friland*²¹

4.2.attēls. Bioloģiskās cūkgaļas piemaksa Dānijā 2020.gadā

Datu apkopojums kopš 2020.gada aprīļa rāda, ka *Friland* cena par bioloģisko cūkgaļu (ņemot vērā arī kvalitātes piemaksu) bijusi vidēji 2.08 reizes augstāka kā standarta cūkgaļas cena. Novērojuma sākumā bioloģiskā cūkgaļa maksāja par 53% vairāk, vasaras vidū (jūlijs) atšķirība palielinājās līdz pat 2.42 reizēm, šobrīd (septembra beigās) noslīdot līdz 2.2 reizēm.

Avots: *Friland* gada pārskats 2018./2019.

4.3.attēls. Bioloģiskās cūkgaļas piemaksa Dānijā 2015.-2019.gadā

Bioloģiskās cūkgaļas piemaksas īpatsvars strauji saruka 2019.gadā, kas bija saistīts ar standarta cenas kāpumu un bioloģiskās cūkgaļas pārprodukciju Eiropā (tirgos, kur *Friland* eksportē). Vērtējot lielāko bioloģiskās cūkgaļas piemaksas īpatsvaru, 2018.gada pavasarī bioloģiskās cūkgaļas ražotāji saņēma pat gandrīz trīs reizes vairāk nekā konvencionālie cūkkopji, līdzīga situācija bija arī 2015.gadā. Jāatzīmē, ka iepriekš bioloģiskā piemaksa sastāvēja no fiksētās daļas un mainīgās daļas, pēdējā bija piemaksas atkarībā no tirgus situācijas.

Vācija

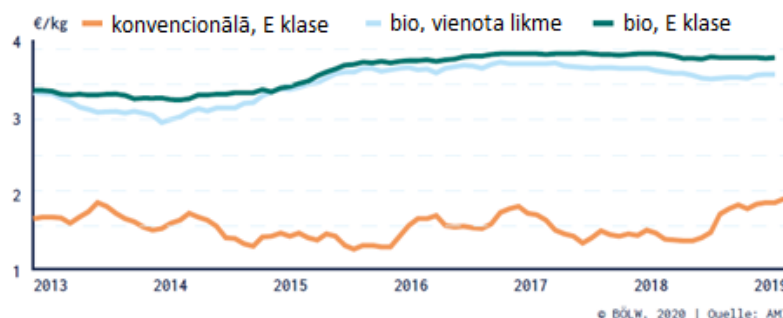
Vācijā aptuveni 1/3 nokauto cūku²² tiek pārdotas par fiksētu cenu, neņemot vērā klasifikāciju, savukārt vairumā gadījumu tiek ievērota klasifikācija. Atšķirībā no konvencionālās ražošanas, bioloģiskās cūkgaļas

²⁰ <https://www.friland.dk/da-dk/leverandoerinfo/oekologisk-gris/kvalitetskrav/>

²¹ <https://www.friland.dk/da-dk/leverandoerinfo/tillaeg/oekologisk-gris/>

²² <https://www.agrarheute.com/markt/tiere/bio-schweine-kleiner-markt-hohen-preisen-549691>

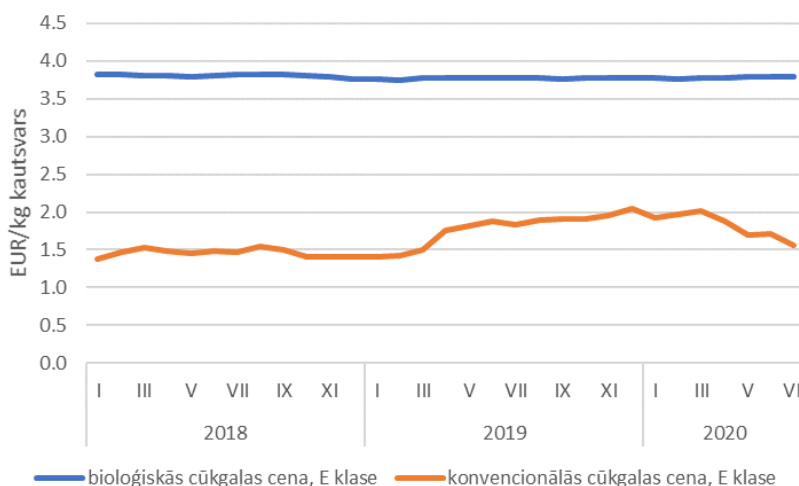
cenās nav atkarīgas no konvencionālās gaļas tirgus svārstībām, līdz ar to ir daudz stabilākas²³. Cenu stabilitāti veicinājis arī pastāvīgi labais pieprasījums, sevišķi pēc vietējiem bioloģiskajiem produktiem, kā arī pieaugošais ilgtermiņa līgumu skaits²⁴.

Avots: BÖLW²⁵

4.4.attēls. Konvencionālās un bioloģiskās cūkgaļas cenas Vācijā 2013.-2019.gadā

Straujākais bioloģiskās cūkgaļas cenas kāpums bija vērojams 2015.gadā, šajā laikā pastāvēja arī vislielākā atšķirība starp bioloģisko un konvencionālo cūkgaļas cenu (gandrīz trīs reizes). Savukārt 2019.gadā, pieaugot konvencionālās cūkgaļas cenām, starpība vērā ņemami samazinājās.

Avots: DG Agri²⁶, DBV-Öko-Reports²⁷

4.5.attēls. Konvencionālās un bioloģiskās cūkgaļas cenas Vācijā 2018.- 2020.gadā

Ikmēneša cenu apkopojums par E klases bioloģisko cūkgaļu 2018.-2020.gadā liecina, ka šajā laika posmā bioloģiskā cūkgaļa bijusi vidēji 2.32 reizes dārgāka. Vislielākā atšķirība bija vērojama 2018.gada sākumā – 2.79 reizes, savukārt 2019.gada beigās tā noslīdēja līdz 1.84 reizēm. Tāpat novērojama tendence aplūkotajā periodā rāda, ka bioloģiskās cūkgaļas tirgus cenas svārstības ir mazāk izteiktas nekā konvencionālās cūkgaļas cenu svārstības, kas zināmā mērā norāda uz pieprasījuma stabilitāti šajā tirgus segmentā.

²³ BÖLW (2020), BRANCHEN REPORT 2020, Ökologische Lebensmittelwirtschaft

²⁴ <https://www.boelw.de/themen/zahlen-fakten/landwirtschaft/artikel/erzeugerpreise-oekolandbau-2019/>

²⁵ BÖLW (2020), BRANCHEN REPORT 2020, Ökologische Lebensmittelwirtschaft

²⁶ https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/facts-and-figures/markets/overviews/market-observatories/meat/pigmeat-statistics_en

²⁷ <http://bv-hamburg.net/bauerninfo/bauerninfo-oeko-report/>

INFORMĀCIJAS AVOTU SARAKSTS:

Bauerninfo Öko-Reporte, <http://bv-hamburg.net/bauerninfo/bauerninfo-oeko-report/>

Böhm, M., Gauvrit, L., & Schaer, B. (2019), Organic Pork in Germany. In Sustainability of European Food Quality Schemes (pp. 319-335), Springer

BÖLW (2020), BRANCHEN REPORT 2020, Ökologische Lebensmittelwirtschaft, https://www.boelw.de/fileadmin/user_upload/Dokumente/Zahlen_und_Fakten/Brosch%C3%BCre_2020/B%C3%96LW_Branchenreport_2020_web.pdf

CSP datubāze, <https://www.csb.gov.lv/lv/statistika/db>

CSP npublicēti dati

Danish Agriculture & Food Council (2020), Statistics 2019, pigmeat, <https://agricultureandfood.dk/prices-and-statistics/annual-statistics>

Danish Crown (2018), New kind of Danish Crown pork for sale in nearly 500 Netto stores in Denmark, <https://www.danishcrown.com/news/new-kind-of-danish-crown-pork-for-sale-in-nearly-500-netto-stores-in-denmark/>

DG Agri (2020), EU prices for selected representative products, Monthly prices for animal products, https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/facts-and-figures/markets/prices/price-monitoring-sector/eu-prices-selected-representative-products_en

DG Agri (2020), Pigmeat statistics, https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/facts-and-figures/markets/overviews/market-observatories/meat/pigmeat-statistics_en

DG Agri (2019), Report: EU agricultural outlook 2019-30, https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/facts-and-figures/markets/outlook/medium-term_en

Eurostat datubāze, <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

FiBL & IFOAM (2020), The World of Organic Agriculture, Statistics & Emerging Trends 2020, <https://www.organic-world.net/yearbook/yearbook-2020.html>

Friland (2019), Årsberetning 2018/2019 (Annual report 2018/2019), https://issuu.com/danishcrown/docs/15123_friland__rsberetning_2019_k4

Friland (2020), Kvalitetskrav for økologiske grise (Quality requirements for organic pigs), <https://www.friland.dk/da-dk/leverandoerinfo/oekologisk-gris/kvalitetskrav/>

Friland (2020), Tillæg for økologiske grise (Supplement for organic pigs), <https://www.friland.dk/da-dk/leverandoerinfo/tillaeg/oekologisk-gris/>

Fortune A. (2018), Danish pork industry works on antibiotic-free pork production, <https://www.foodnavigator.com/Article/2018/03/08/Denmark-sets-antibiotic-free-pig-target>

Kaad-Hansen L. (2020), Facts & Figures about Danish organics, <https://www.organicdenmark.com/facts-figures-about-danish-organics>

LDC npublicēti dati

Moewius J. (2020), Bio-Preise bei größerer Produktion teils stabil, teils leicht unter Vorjahr, <https://www.boelw.de/themen/zahlen-fakten/landwirtschaft/artikel/erzeugerpreise-oekolandbau-2019/>

Rodrigo P. (2015), Organic pork sees Danish growth, <https://www.foodnavigator.com/Article/2015/11/13/Organic-pork-sees-Danish-growth#>

Organic Denmark, Friland AS, <https://www.organicdenmark.com/friland-as>

Schaack (2020), The organic market in Germany - highlights 2019, <https://orgprints.org/37391/14/2-Schaack-2020-Germany.pdf>

Statistics Denmark (2020), Organic Production and Trade, <https://www.dst.dk/en/Statistik/emner/erhvervslivet-paa-tvaers/oekologi>

Zemkopības ministrija (2020), Latvijas lauksaimniecība 2020, https://www.zm.gov.lv/public/files/CMS_Static_Page_Doc/00/00/01/89/03/2020_lauksaimniecibas_gada_zinojums.pdf

Zinke O. (2018), Bio-Schweine: Kleiner Markt mit hohen Preisen, <https://www.agrarheute.com/markt/tiere/bio-schweine-kleiner-markt-hohen-preisen-549691>

Aptaujas veidlapa
Svaigas bioloģiskās cūkgaļas (ar bioloģisko marķējumu) iespējamā pieprasījuma un
tirgus apjoma novērtēšanai Latvijā.

1. Dzimums ☐ V ☐ S
2. Vecums _____
3. Dzīves vieta _____
4. Cik cilvēku ir Jūsu mājsaimniecībā? _____
5. Kādi ir kopējie ienākumi vidēji uz vienu cilvēku Jūsu mājsaimniecībā mēnesī?
☐ līdz 250 EUR ☐ 251 – 400 EUR ☐ 401 – 700 EUR ☐ 701 – 1500 EUR ☐ virs 1500 EUR
6. Vai Jūsu mājsaimniecība pērk svaigu cūkgaļu?
☐ jā → **pāriet uz 8.jautājumu**
☐ nē → **pāriet uz 7.jautājumu**
7. Raksturojiet, lūdzu, galvenos iemeslus, kādēļ Jūsu mājsaimniecība nepērk svaigu cūkgaļu? (jautājumam drīkst būt vairākas atbildes)
☐ gaļu uzturā nelietojam → **aptauja beidzas**
☐ cūkgaļu uzturā nelietojam → **aptauja beidzas**
☐ mājās gaļu negatavojam → **aptauja beidzas**
☐ pārāk augsta cena → **pāriet uz 14.jautājumu**
☐ nav pieejama bioloģiski audzēta cūkgaļa → **pāriet uz 14.jautājumu**
☐ citu iemeslu dēļ (lūdzu nosauciet) _____ → **aptauja beidzas**
8. Novērtējiet, lūdzu, cik kilogramu svaigas cūkgaļas vidēji mēnesī iegādājaties savā mājsaimniecībā:
☐ līdz 1 kg
☐ 1 – 5 kg
☐ 5 – 10 kg
☐ vairāk nekā 10 kg
9. Novērtējiet, lūdzu, apsvērumus, kas ir/ būtu svarīgi, iegādājoties svaigu cūkgaļu:

	Nemaz	Nedaudz	Diezgan	Ļoti	Nezinu
Cena					
Izcelsmes valsts					
Bioloģiskais marķējums					
Antibiotiku brīvs marķējums					
Citi (lūdzu nosauciet) _____					

10. Jūs parasti svaigu cūkgaļu iegādājaties:
☐ lielveikalā
☐ specializētā gaļas veikalā
☐ tirgū
☐ tiešajā tirdzniecībā (tiešās pirkšanas pulciņš, privāts audzētājs u.c.)
☐ citur (minēt kur) _____
11. Vai esat kaut reizi iegādājis svaigu cūkgaļu ar bioloģisko marķējumu:
☐ jā, lietoju to uzturā regulāri → **pāriet uz 12.jautājumu**
☐ jā, bet nelietoju to uzturā regulāri → **pāriet uz 12.jautājumu**
☐ nē → **pāriet uz 13.jautājumu**
☐ nē, bet labprāt iegādātos → **pāriet uz 13.jautājumu**
12. Kādu daļu no kopējās svaigas cūkgaļas patēriņa Jūsu mājsaimniecībā veido cūkgaļa ar bioloģisku marķējumu:
☐ 100%
☐ 50-100%
☐ 10-50%

☐ līdz 10%

→ **pāriet uz 14.jautājumu**

13. Lūdzu raksturojiet galvenos faktorus, kāpēc neiegādājaties svaigu bioloģisko cūkgaļu (var būt vairākas atbildes):

☐ nav pieejama

☐ pārāk augsta cena

☐ nepatīk izskats

☐ nepatīk garša

☐ citu iemeslu dēļ (lūdzu nosauciet) _____

14. Lūdzu raksturojiet galvenos faktorus, kas varētu veicināt svaigas bioloģiskās cūkgaļas iegādi Jūsu mājāsaimniecībā (drīkst būt vairākas atbildes):

	Nemaz	Nedaudz	Diezgan	Ļoti	Nezinu
Cenas samazinājums					
Pieejamības uzlabošanās (iespēja iegādāties)					
Vietēja izcelsme					
Zināšanu uzlabošanās par bioloģiskās cūkgaļas priekšrocībām					
Citi (lūdzu nosauciet) _____					

15. Šobrīd svaiga cūkgaļas kakla karbonāde ar bio marķējumu maksā aptuveni EUR 12.00 (parasta cūkgaļas kakla karbonāde lielveikalā maksā aptuveni EUR 6.00). Ja bioloģiska cūkgaļa būtu viegli pieejama un tās cena samazinātos, līdz, piemēram, EUR 9/kg (tas ir par 25 %) - kā, Jūsaprāt, mainītos tās pirkšanas apjoms?

☐ praktiski nemainītos;

☐ pieaugtu nedaudz (mazāk par ceturtdaļu);

☐ pieaugtu aptuveni par ceturtdaļu (25%);

☐ pieaugtu vairāk kā par ceturtdaļu.

Latvijas mājsaimniecību aptaujas rezultātu kopsavilkums, 2020.gads

1. Vai Jūsu mājsaimniecība pērk svaigu cūkgaļu?	personas	%
Jā	815	80.7%
Nē	195	19.3%
	1010	100.0%
2. Raksturojiet, lūdzu, galvenos iemeslus, kādēļ Jūsu mājsaimniecība nepērk svaigu cūkgaļu?		
Gaļu uzturā nelietojam	26	12.4%
Cūkgaļu uzturā nelietojam	66	31.6%
Mājās gaļu negatavojam	37	17.7%
Pārāk augsta cena	17	8.1%
Nav pieejama bioloģiski audzēta cūkgaļa	19	9.1%
Citu iemeslu dēļ (lūdzu nosauciet)	44	21.1%
	209	100.0%
3. Novērtējiet, lūdzu, cik kilogramu svaigas cūkgaļas vidēji mēnesī iegādājaties savā mājsaimniecībā:		
Līdz 1 kg	168	20.6%
1 – 5 kg	476	58.3%
5 – 10 kg	124	15.2%
Vairāk nekā 10 kg	48	5.9%
	816	100.0%
4. Novērtējiet, lūdzu, apsvērumus, kas ir/ būtu svarīgi, iegādājoties svaigu cūkgaļu:		
Cena - Nemaz NAV svarīgi	22	2.7%
Cena - Nedaudz svarīgi	123	15.1%
Cena - Diezgan svarīgi	364	44.7%
Cena - Ļoti svarīgi	299	36.7%
Cena - Nezinu	7	0.9%
Izcelsmes valsts - Nemaz NAV svarīgi	50	6.1%
Izcelsmes valsts - Nedaudz svarīgi	111	13.6%
Izcelsmes valsts - Diezgan svarīgi	226	27.7%
Izcelsmes valsts - Ļoti svarīgi	414	50.8%
Izcelsmes valsts - Nezinu	14	1.7%
Bioloģiskais marķējums - Nemaz NAV svarīgi	121	14.8%
Bioloģiskais marķējums - Nedaudz svarīgi	168	20.6%
Bioloģiskais marķējums - Diezgan svarīgi	218	26.7%
Bioloģiskais marķējums - Ļoti svarīgi	222	27.2%
Bioloģiskais marķējums - Nezinu	86	10.6%
Antibiotiku brīvs marķējums - Nemaz NAV svarīgi	68	8.3%
Antibiotiku brīvs marķējums - Nedaudz svarīgi	129	15.8%
Antibiotiku brīvs marķējums - Diezgan svarīgi	197	24.2%
Antibiotiku brīvs marķējums - Ļoti svarīgi	334	41.0%
Antibiotiku brīvs marķējums - Nezinu	87	10.7%
6. Jūs parasti svaigu cūkgaļu iegādājaties:		
Lielveikalā	317	38.9%

Specializētā gaļas veikalā	196	24.0%
Tirgū	189	23.2%
Tiešajā tirdzniecībā (tiešās pirkšanas pulciņš, privāts audzētājs u.c.)	85	10.4%
Citur (miniet kur):	28	3.4%
	815	100.0%
7. Vai esat kaut reizi iegādājies svaigu cūkgaļu ar bioloģisko marķējumu:		
Jā, lietoju to uzturā regulāri	38	5%
Jā, bet nelietoju to uzturā regulāri	207	25%
Nē, bet labprāt iegādātos	208	26%
Nē	362	44%
	815	100.0%
8. Kādu daļu no kopējās svaigas cūkgaļas patēriņa Jūsu mājāsaimniecībā veido cūkgaļa ar bioloģisku marķējumu:		
100%	14	6%
50-100%	42	17%
10-50%	93	38%
Līdz 10%	96	39%
	245	100.0%
9. Lūdzu, raksturojiet galvenos faktorus, kāpēc neiegādājaties svaigu bioloģisko cūkgaļu		
Nav pieejama	281	43.7%
Pārāk augsta cena	201	31.3%
Nepatīk izskats	7	1.1%
Nepatīk garša	9	1.4%
Citu iemeslu dēļ (lūdzu nosauciet)	145	22.6%
	643	100.0%
10. Lūdzu, raksturojiet galvenos faktorus, kas varētu veicināt svaigas bioloģiskās cūkgaļas iegādi Jūsu mājāsaimniecībā		
Cenas samazinājums - Nemaz NEveicinātu	28	3.3%
Cenas samazinājums - Nedaudz veicinātu	106	12.6%
Cenas samazinājums - Diezgan veicinātu	240	28.5%
Cenas samazinājums - Ļoti veicinātu	396	47.0%
Cenas samazinājums - Nezinu	73	8.7%
Pieejamība (iespēja iegādāties) - Nemaz NEveicinātu	25	3.0%
Pieejamība (iespēja iegādāties) - Nedaudz veicinātu	68	8.1%
Pieejamība (iespēja iegādāties) - Diezgan veicinātu	254	30.1%
Pieejamība (iespēja iegādāties) - Ļoti veicinātu	446	52.9%
Pieejamība (iespēja iegādāties) - Nezinu	50	5.9%
Vietēja izcelsme - Nemaz NEveicinātu	31	3.7%
Vietēja izcelsme - Nedaudz veicinātu	66	7.8%
Vietēja izcelsme - Diezgan veicinātu	209	24.8%
Vietēja izcelsme - Ļoti veicinātu	480	56.9%
Vietēja izcelsme - Nezinu	57	6.8%
Zināšanu uzlabošanās par bioloģiskās cūkgaļas priekšrocībām - Nemaz NEveicinātu	81	9.6%
Zināšanu uzlabošanās par bioloģiskās cūkgaļas priekšrocībām - Nedaudz veicinātu	143	17.0%
Zināšanu uzlabošanās par bioloģiskās cūkgaļas priekšrocībām - Diezgan veicinātu	219	26.0%
Zināšanu uzlabošanās par bioloģiskās cūkgaļas priekšrocībām - Ļoti veicinātu	290	34.4%
Zināšanu uzlabošanās par bioloģiskās cūkgaļas priekšrocībām - Nezinu	110	13.0%

12. Šobrīd svaiga cūkgaļas kakla karbonāde ar bio marķējumu maksā aptuveni EUR 12.00 (parasta cūkgaļas kakla karbonāde lielveikalā maksā aptuveni EUR 6.00). Ja bioloģiska cūkgaļa būtu viegli pieejama un tās cena samazinātos, līdz, piemēram, EUR 9/kg (tas ir par 25 %) - kā, Jūsprāt, mainītos tās pirkšanas apjoms?		
Praktiski nemainītos	244	28.9%
Pieaugtu nedaudz (mazāk par ceturtdaļu)	298	35.3%
Pieaugtu aptuveni par ceturtdaļu (25%)	211	25.0%
Pieaugtu vairāk kā par ceturtdaļu	90	10.7%
	843	100.0%
13. Cik cilvēku, ieskaitot Jūs, ir Jūsu mājsaimniecībā?		
1	105	10.4%
2	356	35.2%
3	234	23.2%
4	197	19.5%
5	69	6.8%
6	38	3.8%
7	9	0.9%
8	0	0.0%
9	1	0.1%
10+	1	0.1%
	1010	100.0%
14. Aptuvenie ieņēmumi Jūsu mājsaimniecībā uz vienu cilvēku, mēnesī (pēc nodokļiem):		
Līdz 250 EUR	82	8.1%
251-400 EUR	170	16.8%
401-700 EUR	264	26.1%
701-1500 EUR	230	22.8%
Virs 1500 EUR	67	6.6%
Nezinu / nevēlos atbildēt	197	19.5%
	1010	100.0%